

el tacte que té

número 15
octubre del 2003

Satanàs no va de retro. [la mínima del Carles]

el tacte, què té?

portada fotografia de dulce sorolla

3 quatre mots

4 entrevista judit mulet
i mariona masgrau parlen amb
jordi castellanos

8 altres literatures cants de refús,
d'anise koltz, traduït per jordi falguera

11 paolo gravela escriu
l'emissari, traduït per cesc martínez

pòster 14
l'últim bany (de l'estiu),
de dulce sorolla

15 ganyotes
la queixa de cesc martínez

16 la gràcia del got
per mireia gubianas
fotografia de natan paruzel

17 sàmler aldous huxley,
per víctor verdú
kinzena poetika

el día que me vaya no se lo diré a nadie,
de kiko amat, per marina espasa

18 the mess we made,
de matt elliott, per pau ricart
12twelve, per lidia noguerol
wisniewki a figueres, per assumpta martínez
rec speed-city-gazing, per marc masó

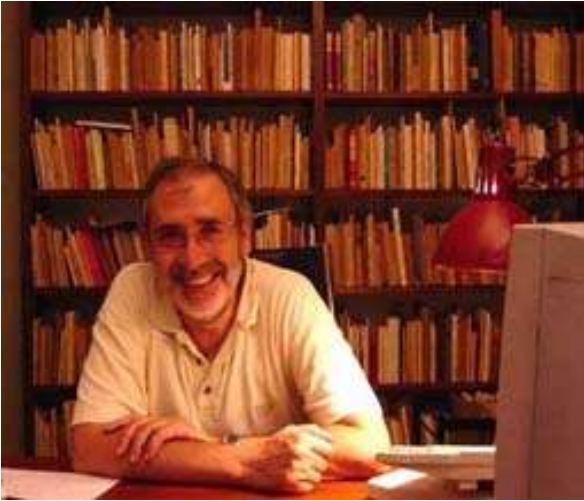
han fet aquesta revista:
àlex forasté, assumpta
martínez, bego ricart, carles
gilabert, cesc martínez, dulce
sorolla, jordi falguera, jordi
sabaté, judit mulet, lidia
gilabert, lidia noguerol, marc
masó, marina espasa, mariona
masgrau, mireia gubianas,
natan paruzel, pau ricart,
verònica trena i víctor verdú.
disseny gràfic:
mireia gubianas

quatremots

Quinze són quinze, quinze, quinze són. Quinze tactes i encara palpem les espurnes de la bengala. Seguim fent preguntes a qui ens vulgui respondre, traduïm paraules d'altres llengües perquè ressonin en la nostra i fem d'emissaris d'allò que veiem, sentim o llegim. Gots que s'omplen i es buiden, ratetes que descansen i sang nova que ens regenera el teixit virtual. És menjant que ferim el món.

l'entrevista

jordi castellanos respon
judit mulet i mariona masgrau

Com comenta el mateix Jordi Castellanos al llarg d'aquesta entrevista, una de les conseqüències més greus de la globalització és la pèrdua del sentit crític. És per això que hem volgut donar ressò a una veu incisiva perquè ens fes una lectura a fons de la societat i la cultura catalanes actuals.

Com veus el panorama literari actual?

Una literatura és un mecanisme molt complicat, fet de factors molt diversos que van des de la llengua a les relacions socials. La catalana ho és tant, de complicada, com qualsevol altra. Potser el problema bàsic que té en aquests moments és el d'imatge: l'absència d'uns noms indiscutibles o indiscutits que la representin. Però assentar valors costa molt perquè la situació social de la llengua és fumuda; i potser també perquè no hi ha uns mecanismes de creació i selecció suficients. El mercat és massa precari i discrimina poc i, per tant, si bé és fàcil accedir a publicar també és difícil que després un autor sigui reconegut i, potser, justament valorat. I això crea aquesta mena d'aiguabarreig en què no saps massa exactament què és el que hi ha i el que no hi ha de valor. I no és un fenomen exclusiu de la literatura catalana sinó que és producte del que està passant en aquest món de la globalització, de la incidència dels mitjans de comunicació, en el qual el valor primordial és el consum, també de béns culturals, sigui quin sigui el seu valor.

Però, a més, la literatura catalana té els problemes propis d'una cultura minoritària, tot i que no deixa de tenir uns productes que són perfectament compatibles amb qualsevol altra literatura europea. En general, tenim la sensació que no estem en els millors moments, com si sentíssim una certa nostàlgia de quan els Carner, els Riba, els Foix o una Rodoreda assentaven una literatura i la justificaven (com Eliot o Sartre o Ungaretti en altres àmbits). Aquestes figures no s'han creat. Per què? Perquè ara ja no calen o perquè no hem pogut crear-les?. Per exemple, la literatura portuguesa compta amb uns autors de referència internacionals; nosaltres, en canvi, no. Evidentment, el fet de tenir un Estat propi hi ajuda.

Hi ha més qüestions: per exemple, el debat d'aquest estiu sobre la crítica podria haver estat important, sobretot per una de les coses en les quals s'ha insistit poc: la presència i la funció de la crítica. S'ha tendit a dir que hi ha d'haver una crítica que sancioni i valori els autors. En canvi, jo crec que hi ha d'haver una crítica diversificada que respongui a posicions diverses

i les confronti. Aquesta crítica no existeix perquè els escriptors (no sé si podem arribar a parlar de grups) no creen plataformes culturals i es limiten a cercar l'assentiment dels crítics. A més, la crítica es redueix, pràcticament, a les pàgines de la premsa diària. I amb prou feines.

I encara hi ha altres factors, com són l'educació o la llengua. M'adono, però, que en parlar de literatura només apareixen problemes i hi ha coses que no estan tan malament.

Així doncs, per què no continues abordant cadascun d'aquests aspectes: l'ensenyament, la llengua...?

L'actual sistema d'ensenyament secundari ha volgut primar el que es veu amb una finalitat pràctica i immediata. Això ha fet que l'ensenyament no proposi l'adquisició del saber, dels valors culturals, de la capacitat crítica, sinó que cerqui un objectiu estrictament utilitari, l'adquisició d'un "ofici" especialitzat (sovint encarat de manera ben poc "professional", per això em resisteixo a parlar de "professió") a canvi del qual, si hom se sotmet i accepta les regles, la societat et permet obtenir prou mitjans per entrar en el joc del consumisme. Situar-se, guanyar diners, seguir la moda. Des d'aquest punt de vista, la literatura es converteix en una assignatura difícil o, si voleu, impossible. De vegades s'ha acusat als professors d'institut de no ensenyar a llegir però la veritat és que la lectura és difícil per a la gent acostumada a prendre unes posicions receptives que són les que imposa el consumisme, els mitjans de comunicació, fins i tot la música... L'escola hauria de plantejar-se canviar tot això, introduir el sentit crític a través de la lectura.

Adquirir sentit crític vol dir comprometre's, encarar-se a les coses, ser capaços d'adoptar punts de vista diferents del nostre. Però no té mitjans per fer-ho ni els programes ho permeten.

Crec que s'hauria de reformar radicalment l'ensenyament de la llengua i de la literatura. S'hauria d'ensenyar menys llengua i ensenyar, en canvi, a fer-ne més ús. Jo hi posaria més literatura, catalana i universal, perquè és la manera que s'adquireixi el sentit i el gust per la llengua.

Si hi hagués voluntat de joc amb la llengua catalana, es podria crear, d'alguna manera, el clima d'entesa que exigeix la ironia, l'humor... I ara això és un problema. Bona part dels recursos humorístics de TV3, amb el Buenafuente i companyia, es basen en el castellà i no en el català. Això és una mostra de la reculada en el coneixement i la sociabilització de la llengua. Sovint el català que se sent a la televisió és penós tot i que de vegades sigui més o menys correcte: no

sorgeix d'un ús social natural, sembla après sobre el buit. No és una llengua "viva".

Tot plegat és fumut. Ens hem creat uns models ideals d'allò que ens agradaria que fos una cultura o una literatura. I en el cas de la literatura catalana el model ideal és una gran literatura com la francesa o com l'anglesa i no una literatura regional, lateral, com poden ser d'altres de nacions sense estat. I tenim la sensació de no acabar de ser ni una cosa ni l'altra. A més, la societat moderna comporta multiculturalitat. El que passa és que trobar-te amb la multiculturalitat en societats més o menys assentades en una llarga tradició, per una importància de la llengua pròpia, etc., encara que aparegui tota aquesta diversitat, no posa en qüestió la identitat (bé, relativament: ara podríem començar a discutir què és tot això de la identitat) però com a mínim no es produeix aquesta situació d'angoixa que patim aquí cada vegada que veiem que la llengua no progressa com hauria de progressar, que la literatura no té o no compleix el paper que hauria de complir, cada vegada que entres en una llibreria i veus que només el quatre o cinc per cent dels llibres que t'interessen són escrits en català. I, és clar, tot això pot crear aquesta mica d'angoixa en relació amb aquesta esperança de tenir una cultura que funcioni de forma mínimament autònoma, que estigui al dia, que pugui respondre als reptes de la modernitat, etc.; que integri (què vol dir integrar, també és l'altra qüestió) o, si més no, que es relacioni amb tot el món que té al voltant assumint-lo, sense que això li representi la pèrdua de les seves pròpies característiques.

Què comporta el fet que la llengua catalana s'hagi convertit en un tema de debat mediàtic i polític, en un element de crispació social a Catalunya i a tot l'Estat?

El problema de la llengua és un problema d'ús social. És molt difícil que els poders públics hi incideixin d'una manera directa, si bé hi tenen un cert pes. Hi ha una legislació que existeix en castellà i no existeix en català: l'etiquetatge, la presència pública, l'obligació de conèixer i parlar i utilitzar el castellà. En aquest sentit, la Constitució és parcial i discriminadora. La política clarament contrària, sobretot en aquests últims anys, ha provocat que un tema que bàsicament és d'ús social es tornés un tema polític. Però el problema de la supervivència de la llengua és al carrer, i en tant que retrocedeixi, retrocedirà el seu ús en general i les coses aniran mal dades. És clar, directament no pots obligar la gent a utilitzar-la però el que sí que pots fer és decantar les coses o crear una legislació

propícia que ajudi i sobretot que la llengua catalana se senti protegida o se senti emmarcada dintre de la legislació i el poder polític real.

En aquests moments el poder polític real no és a Catalunya, continua essent a Madrid i no a Europa, encara. A més, a Europa ja veiem com van les coses. Tot això provoca que la llengua sigui tema de debat públic? Sí, bé, jo diria que relativament. De tant en tant hi ha una enquesta: des de la Generalitat sempre s'interpreten positivament, tot és positiu i optimista, però quan veus què passa al carrer, a les escoles, en el lleure, apareix la banda negativa, pessimista.

Es va fer una llei de política lingüística que no s'ha acabat mai de complir. Després es parla en termes de liberalisme davant de la llengua —allò que tothom faci el que vulgui, etc., etc.— però en canvi hi ha pressions no pas a favor del català. Tot això configura un panorama complicat. I és que la qüestió de la llengua implica moltes coses. Evidentment la política hi té importància. Hem fet passar la identificació de la catalanitat a través de la llengua. I si vas a mirar el percentatge d'ús del català a Catalunya no sé si deu arribar a un cinquanta per cent. Potser allò que ens defineix és que som un país que menys del cinquanta per cent utilitza la llengua pròpia, la del país. Però com que això toca les fibres col·lectives sempre és motiu de polèmica. Potser se'n parla més que no pas es fa. També és molt difícil dir què s'ha de fer.

Però és motiu de crispació...

Sí, en tot cas el que és segur és que no hi ha un retrocés del castellà a Catalunya. Al contrari. Només cal mirar què passa a les escoles d'idiomes. Quanta gent de la immigració recent hi va a aprendre castellà i quanta català. Què vol dir, això? Doncs que la llengua que els és útil a Catalunya és el castellà. Pensen, a més, que els pot ser útil a tot l'Estat o a Europa. En això paguem una vegada més ser una cultura minoritària i minoritzada. El castellà sembla que és la llengua dominant com a llengua oficial i l'altra fa de llengua suboficial d'una manera evident. Si hi ha hagut crispació és perquè hi ha hagut gent que s'ha dedicat a provocar-ne per treure'n profit polític.

De tota manera em sembla que no hi ha crispació al carrer o n'hi ha molt poca perquè el català cedeix sempre. Potser més valdria, segons com, una certa crispació que servís per conscienciar, fins i tot als mateixos crispats, de què és el que hauria de representar la llengua catalana a Catalunya i que els servís per adonar-se'n i aproximar-s'hi. Actualment, com que ja no hi ha el problema ni la consciència de la importància que pot tenir per a la col·lectivitat aquesta

llengua, ni això hi ha. Alguns lingüistes recorden que sense trencar els ous no es fan truites i potser caldria trencar algun ou; en sentit figurat, és clar!

Podries comparar el sentiment de lluita i de reivindicació de fa trenta anys amb l'actual? Com veies llavors l'esperit combatiu de la gent, creus que ara també n'hi ha?

Bé, jo l'esperit combatiu dels anys seixanta sempre he tendit a relativitzar-lo bastant. En el camp de la literatura se'n parlava molt, de compromís, però si t'ho mires bé no deixava de ser una estratègia literària més perquè això era el que venia i, és clar, un havia de fer de poeta compromès. En aquell moment si et posaves a fer simbolisme o altres coses anaves venut; com si ara et possessis de poeta social dels anys seixanta. A posteriori s'ha mitificat molt aquella època i sembla tot molt uniforme. Jo crec que en aquell moment, quan determinats sectors reclamaven un compromís polític i tot això, ho feien una mica a la contra de la majoria, enfrontats al que era l'esperit general de la societat del Seat 600 i de la torreta fora de Barcelona. Per tant, cal mirar-s'ho amb un cert distanciament. Una altra cosa és l'anàlisi de com i en què s'ha de comprometre l'escriptor. Jo penso que en aquest país l'adopció d'una llengua determinada ja és una primera forma de compromís. Avui, és clar, el compromís no pot passar ja per les actituds directes i primàries dels seixanta, però continua essent necessari i jo diria que ha de passar per l'adquisició del sentit crític, davant de la cultura, davant de la societat. I això vol captar o conèixer la societat en la qual vivim i saber-li donar respostes. D'una manera difusa, crec que hi continua havent un cert compromís. Potser més diluït que en altres èpoques i sense omplir-nos tant la boca. Però continua essent-hi.

Aquests últims debats en què s'ha reivindicat aquesta literatura elitista, jo no sé fins a quin punt contenen una certa nostàlgia d'aquells models de literatura selecta que havíem tingut en altres moments. Trobo bé reivindicar el rigor i la profunditat, l'alta cultura, però sempre si va costat per costat d'un autèntic esforç per a la democratització cultural. I mai per utilitzar-ho per situar-se en la vida cultural. Defensar el culturalisme per segregar-se de la resta de la societat em sembla perillós. No sé, però atacar les generacions anteriors perquè —diuen— han fet un tipus d'obra fluixa qualitativament, em sembla que respon a aquestes nostàlgies, com una mena d'allunyament de la modernitat. En tot cas, és a partir de la modernitat que hauríem de recuperar els valors, si és que creiem que hi ha uns valors culturals que cal recuperar.

En aquests moments la crítica literària ha posat en dubte moltes coses: la unitat de l'obra d'art o de la mateixa literatura. S'ha preguntat què és, què vol dir "valor literari"; perquè n'atribuïm a una obra d'elit i no a un serial televisiu. Totes aquestes coses com a mínim són objecte de debat a d'altres bandes del món. Aquí ha sortit ara aquest grup que reivindica uns valors elitistes i culturals.

Això afecta moltes coses, també afecta clarament l'ensenyament i el que s'ha de fer a l'escola. Actualment posar Riba a l'escola potser és un suïcidi per ensenyar literatura. Fins i tot a la universitat. Per què? Perquè ens trobem en un moment de canvi cultural i la lletra impresa potser serà dels punts que més rebrà, i dintre de la lletra impresa, aquesta noció de literatura que hem usat tradicionalment. Potser al capdavant aquest concepte és una noció històrica, que ens ha servit durant una colla d'anys però l'hauré de canviar en el futur. I potser ara no té gaire sentit que mirem de recuperar aquella mena de models. Els hem d'estudiar, evidentment. La lletra impresa i la literatura comporten una complexitat que les imatges televisives podrien aportar però normalment no aporten. Per tant, continua sent encara un element d'educació en la complexitat i d'adquisició del sentit crític que per altres vies no s'obté. És a dir, la televisió és una cosa molt passiva per a l'espectador, en canvi la literatura és una cosa molt activa. I, per tant, independentment de si hi ha d'haver en literatura uns valors culturalistes o no, el receptor, el que llegeix, ha de fer un esforç que vulgues que no l'obliga a entrar en un context molt més crític; i justament aquest és un dels motius de reivindicació de la seva presència a l'ensenyament. És un dels pocs camps en què subsisteix la crítica i per tant el compromís amb la realitat, el compromís en majúscules, perquè és la forma d'adquirir una visió de la complexitat dels missatges que rebem en aquest món. Si s'aprèn a llegir s'aprèn a conèixer les veus que t'arriben, a deconstruir el missatge, a no deixar-te enredar. Un lector expert veu les trampes que li fa un serial o les d'una entrevista de televisió o les d'una novel·la de Folch i Torres o de Grisham. O les d'un programa electoral. I això és perquè hi ha lectura al darrere. Si no hi ha lectura un cau en allò que li venen i així es va creant aquesta situació actual de la societat de la globalització, en la qual justament el que falta és actitud crítica.

[Hi ha alguna opció política o ideològica que consideris conseqüent amb els problemes actuals de la societat catalana?](#)

Jo, en Pujol, l'he patit tota la vida perquè vaig començar a treballar a l'Enciclopèdia, la GEC, que va caure en mans de Banca Catalana. Malgrat tot, Pujol és un

home del "Serra d'Or", d'una tradició de la resistència, amb lectures... i fan una mica de por aquestes "nuevas generaciones" de Convergència que sembla que envolten Artur Mas. Un hom no acaba de saber quina ideologia tenen al darrere.

Si mires a l'altra banda, hi ha el Maragall que és un personatge prou carregat de contradiccions, amb uns lligam forts amb el PSOE i que fa prou por per tantes i tantes coses...

Si vas a mirar a altres bandes... Iniciativa per Catalunya o Esquerra Republicana representen opcions reals si més no perquè poden condicionar els partits majoritaris de cara a formar govern. Ara, posats a demanar coherència... potser això ja és més difícil. A més, que Déu ens salvi d'algunes "coherències".

Per la tradició política d'aquest país, em preocupa passar a ser governats per un partit d'obediència estatal, com si representés un retrocés en tot el que ha estat l'objectiu polític de la Catalunya del segle XX. El nacionalisme, no en el sentit partidista que se n'ha fet, em sembla una de les grans conquestes irrenunciables i més ara, enmig de tants problemes. Però al costat, veig que les coses han de canviar. Hi ha massa vicis, massa inèrcies, en l'ensenyament, en la política cultural, en tot. I moltes coses a conservar, també. Que potser per conservar-les i millorar-les exigeixen un canvi. I per començar-ne tantes d'altres de noves. Potser només ens ho pot garantir una coalició ben ample. No ho sé. Total, em sembla que he aconseguit no dir a qui votaré o, millor, a qui no votaré.

[Jordi Castellaos és catedràtic de literatura catalana a la Universitat Autònoma de Barcelona.](#)

altres literatures

cants de refús, d'anise koltz traduït per jordi falguera

Anise Koltz va néixer el 12 de juny de 1928 i és fundadora i vicepresidenta de l'Académie Européenne de Poésie. Ha estat guardonada amb incomputables premis de poesia (destaca el Prix Apollinaire 1998). Els poemes que us oferim pertanyen als seus dos llibres *Chants de Refus I* (1993) i *Chants de Refus II* (1995), que hem pogut conèixer a partir d'una edició conjunta amb el títol *Cantos de rechazo* (Hiperión, Madrid, 1998, trad. J.M.G. Holguera), l'única traducció en espanyol. En català no hi ha res publicat.

Nous durons dans ce monde
battu de lumière
pour payer la part de rêve
qui nous survivra

Durem en aquest món
batut de llum
per pagar el tros de somni
que ens sobreviurà

Au-dessus de moi
le ciel s'ouvre
comme un autre pays

Les vaches maigres
sorties d'un rêve de pharaon
continuent à se multiplier
par sept

Entre une fuite et une autre
j'ai faim

En mangeant
je blesse le monde

Damunt meu
el cel s'obre
com un altre país

Les vaques magres
sorgides d'un somni de faraó
es van multiplicant
per set

Entre una fugida i l'altra
tinc gana

Quan menjo
fereixo el món

Parfois une parole
tombe du ciel
avec une goutte de pluie
un flocon de neige

Elle ne vise personne
mais recouvre tout à coup
un paysage

A vegades una paraula
cau del cel
amb una gota de pluja
un floc de neu

No apunta a ningú
però cobreix de cop
un paisatge

Chaque jour
je tombe hors de mon nom
sans filet

Si tu m'appelles
mes os se brisent

Cada dia
caic fora del meu nom
sense xarxa

Si tu em crides
els meus ossos es trenquen

Celui qui aime
cherche à tuer
à brûler une terre
qui n'est pas la sienne

Aquell que estima
inventa matar
cremar una terra
que no és la seva

Mon lit est à la fois
un champ d'expérimentation
une réserve naturelle
un abattoir

El meu llit és alhora
un camp d'experimentació
una reserva natural
un escorxador

Les reins brisés
par ton poids

Je vieillis
chaque nuit
sur ta couche

Els ronyons trencats
pel teu pes

Envelleixo
cada nit
al teu jaç

Mon premier crit
faisait écho au sien
hurlant ma rage d'être née
dépendante de son lait
de vache carnassière

Sans pitié
elle m'a fait grandir

El meu primer crit
eco del seu
bramava la ràbia d'haver nascut
dependent de la seva llet
de vaca carnívora

Sense pietat
em va fer créixer

Mon corps est celui
de ma mère

Au coin de rues
je distribue la photocopie
de ses rêves

El meu cos és
el de la meva mare

Per les cantonades
distribueixo la fotocòpia
dels seus somnis

Chaque nuit
je couche
dans un lit différent
pour échapper à la mort

Je porte un casque
pour me protéger
d'elle

Cada nit
m'estiro
en un llit diferent
per escapar de la mort

Porto un casc
per protegir-me
d'ella

Sur cette planète en souffrance
Dieu n'existe plus

Tous ses pains
se sont transformés
en pierres

En aquest planeta sofrent
Déu ja no existeix

Tots els seus pans
s'han convertit
en pedres

paolo gravela escriu

l'emissari

traduït per cesc martínez

Us presentem uns fragments de **L'Emissari**, primera part d'una obra que narra dues desaparicions ambientades a l'Edat Mitjana. La primera d'aquestes desaparicions és la d'un emissari del califa de Còrdova a les terres gèlides del nord d'Europa. Aquesta obra tracta sobre la dissolució del migrant, l'**spaesato**, paraula que en italià vol dir el que no té país, el desubicat, el sense lloc. Aquest tema es desplega d'una manera més complexa a **Il viaggio lento**, que completa la reflexió i planteja: "Si ponent es torna llevant i migjorn vira cap al nord, jo sempre estic al mig: tinc una brúixola al cap i un meridià a la cara, i he marxat. L'Ettore porta un pes a l'ànima; fins ara ha acumulat preguntes i mitges respostes; vinc de lluny i vinc per buscar-me: fetge, melsa, cap i peus, i llavors al revés: els peus entre els núvols i la cara al mar, la brúixola és l'hèlix, el meridià el timó, aprenent de geografia cap per avall, amb l'alba a Portugal i la posta a Sardenya."

Paolo Gravela va néixer a Torí el 1971 i actualment viu a Barcelona. És llicenciat en Filologia Hispànica.

u

Arribat al final dels dos primers anys d'espera, immers de cos sencer en aquest hivern fred i perpetu, i aferrant-me a les oracions quotidianes, càlid consol que em queda del meu equipatge gastat, com gastat també aquest consol, escric.

Ahir a la nit, amb els companys, després de la pregària del vespre, vam celebrar el segon aniversari de la nostra partença de Còrdova. A mesura que avançava la nit, les reserves morals minvaven i la festa es va acabar en baralla. La capitulació, l'abatiment, em porta al paper, a aquestes paraules que es consideraran llunàtiques, en un estat d'extremidud de les forces proper al deliri.

dos

Obro el maletí de cirurgia per disseccionar el cadàver fresc que em trobo entre mans. Per escriure recorro als moments lliures de l'etiqueta, la vida social. Concretament no tinc res més a fer: no tinc obligacions laborals ni familiars, en aparença. I així i tot sembla que tota relació humana faci família, sobretot si dura, com la que tinc amb els meus companys de viatge; no m'havia adonat mai tant com en aquesta ocasió fins a quin punt la meva feina és el rol que represento: amb prou feines he de mantenir una economia domèstica, aquí res no és meu, llevat de mi mateix i la meva supervivència. Malgrat tot, tinc poc temps per escriure, ja que estic sempre atrafegat demostrant un capteniment barrejat amb desdeny a tota la cort d'Otó. Escric, algunes vegades, a la primera llum de l'alba, a la primera escalfor de la llar ...

...

de foc acabada d'encendre, abans que vinguin els esclaus esclaus a encendre les torxes i a portar-me menjar. D'altres vegades aconseguixo escriure de nit, encara que cansat i amb desgana —pura energia mental, sense cos— a la llum d'una llàntia, dubtós d'anar al llit, en el desordre somnífer dels pensaments grotescos.

tres

Qualsevol home lliure ho és només si és lliure la seva voluntat. Ho he sentit dir mil vegades i mil vegades hi he estat d'acord, fins i tot em semblava que era l'esplèndida voluntat de Déu. Però malgrat tot, això no és més que una intuïció vaga, presoners com som del nostre estrabisme. D'acord, la meva voluntat és lliure de tafanejar en aquesta ciutat entre una absència de llibertat i una altra; durant. Cada trasllat, previst o imprevist, és l'ocasió per exercitar la poca llibertat del meu voler: escrutar entre aquestes cases, observar aquesta gent, escoltar aquesta llengua. Exercicis morals.

quatre

Fa dos hiverns, acabat d'arribar, de seguida vaig prendre contacte amb el glaç i amb l'aire límpid i gelat dessota aquest cel. Al principi el fred sembla invivable, els somriures es contrauen en ganyotes, la pell es clivella. Tots alhora, els sentits noten l'excitació del fred, la seva follia turgent que cristal·litza els ulls. Aviat aprens a apreciar el do diví d'un hostel calentó, amb foc, les parets de fusta massissa semblen càlides i maternes, les catifes tupides, et fregues les mans i t'hi tires l'alè amb un gest que assenyala com cap altre la fi de la jornada. Beneeixes cada vespre el consell de l'antic viatger, la seva pomada protectora: les nostres pells no hi estan fetes, a aquest clima blanc, a aquest sol tan llunyà com les estrelles.

cinc

He tardat dos anys a entendre què cosa escalfa els cors d'aquesta gent. El seu profeta és silenciós, el seu Déu és pur, asceta, la seva creu és lluny de Roma, el seu Jerusalem, imaginari, abstracte. Cal passar mesos de fregant-se cada nit els peus amb les mans per acostar-se a la seva solitud.

sis

També aquesta llengua fa salts tot d'improvís en la cantarella, vigorosos i corals. De tant en tant em passa, quan estic distret amb altres pensaments, que sento un crit, una ordre, un xiuxieig que em ressona de lluny en un eco. Una sèrie de sons que reclamen una altra melodia, la veu de la mare, una frase en el seu dialecte. Em costa d'aguantar-me un somriure. Recordo amb dolçor i em confonc.

set

En aquests dos anys, sovint m'he trobat pensant en casa meva: la terrassa blanca sota el sol, els vels lleugers de la primavera i de l'estiu. Penso, de tant en tant, en aquell frare testarrut de Gorç que s'ha volgut unir a l'expedició insultant d'Otó. Per pura obstinació o per curiositat? Per deixar o per trobar?

He deixat —d'una estrebada, cal dir-ho— les melodies del sud, aquella manera de caminar vincladissa, els peus mandrosos, lents i resistents. Però, de totes maneres, en porto encara un parell, ben ajustats amb la roba feixuga del calçat nòrdic, sobre la fusta dels esclops, dins els calçons. Em fa riure mirar-
me'ls, mirar les cames toves i flexibles de l'emissari. (...)

deu

Ja no reconec les nostres lleis, es matisen amb nous costums. Sovint he convidat a menjar àpats cuinats a la nostra manera, o si més no tal com jo recordo que es feia: l'exactitud d'un perfum, el gest exacte de la mà, del pols que sala la vianda. Entre els meus hostes més curiosos he notat de totes maneres un titubeig, una incertesa davant el plat, una confusió torbada. Honoro els costums d'aquesta gent, menjo pa de sègol. La nostra llei em recorda, freda, que cal evitar el seu porc. (...)

setze

M'estic preguntant tota l'estona, molt sovint sense adonar-me'n clarament, si aquesta gent m'agrada o no. Em descobreixo en una posició còmica d'equilibri incert, com un mim ingenu que té els peus sobre dues boles. Intento traduir una cançó local que té una lletra que provoca ecos amagats en els cors d'aquestes persones. Ja he escrit fins a quin punt farceixo el meu discurs dels plecs d'aquesta llengua estrangera. L'estranger sóc jo. (...)

vint

A vegades em sacsegen les ganes d'anar encara més lluny. En aquest punt, podria atrevir-m'hi, anar cap al gel, els erms blancs i solitaris, els homes del nord, els cabells de palla, els ulls immergits en el blanc. Anar a conèixer la figura cristal·lina i silenciosa d'Al·là, l'asceta. Ara és Còrdova llunyana i sola, imatge d'ella mateixa, record i notícia vaga. (...)

trenta-quatre

He vist l'esquelet d'un home en somnis. Els ossos llençats de menjar als gossos. L'emissari llançat per Europa com una fletxa, portador d'una missiva insultant més que una enemistat cortesa, esdevé un vell murri i foll, capaç d'esgrimir amb desimboltura antics, anava a dir ancestrals, codis de comportament. Presoner del laberint cercat desde fa molt temps.

trenta-cinc

Mai més tornaré a Còrdova. Ningú recollirà l'esquelet de l'infidel. Com un vell, els ossos clivellats per la humitat, el gel i els vents, els ulls carregats de febre, em regiro en aquestes habitacions, ja no tornaré a sortir. Fins i tot se m'escapa la concentració; dura l'estona d'un dit d'espelma, d'un mínim pensament, de figures sobreposades i descolorides. Creient desganat, juro que sempre he estat, però, un gran admirador de Déu. Des de la meua finestra veig els ocells que tornen cap al sud.

trenta-sis

Em vaig amagar del temps a l'ombra de ses ales.
L'ull el veu, el temps, però aquest no em copsa.
Si demano als dies com em dic, no coneixen el meu nom.
Ni tan sols el lloc on sóc sap on em trobo.

Abu-l-'Abbas bin al-'Arif (s. xi)

l'últim bany (de l'estiu)
fotografia de dulce sorolla

ganyotes

la queixa de cesc martínez

En farem tantes, de ganyotes, que ens tornarem lletjos. Llavors trencaríem tots els miralls perquè la nostra imatge no ens fes tornar més ressentits i afegíssim una nova ganyota rabiüda a les comissures dels llavis i als ulls. De motius, ens en sobren. D'una banda, ara mateix intenten vendre'ns nous polítics, noves generacions de cares que representen velles famílies. Un Artur Mas que es proposa per governar un país ple de laberints de despatxos de secretaries i subsecretaries, organismes oficials i suborganismes vinculats, i consells nacionals de la pastanaga en remull que també tenen, al seu torn, secretaries i subsecretaries i etcèteres. Tot plegat per fer veure que el país és l'hòstia. (Hi ha enquestes que quantifiquen quanta poca gent de Catalunya s'identifica amb Catalunya; CiU l'ha segrestada durant més de vint anys; recordem per exemple l'eslògan d'unes passades eleccions: "A casa, Convergència i Unió".) Això sí: Mas és una cara nova i ben afaitada, el fill de casa bona, la mateixa casa que ha governat des de sempre per a molts de nosaltres, els de l'"això ara no toca", els que fan negocis d'especulació immobiliària ja sigui requalificant terrenys aquí o a l'Amèrica Llatina, els de Banca Catalana i no en diguem més. Això sí: amb el pin de les quatre barres a la solapa. Un esclat de ràbia, una ganyota: aquests no només s'assenten còmodament sobre els valors i els rols tradicionals sinó que a més a més insisteixen a defensar un país la imatge del qual és, en realitat, la d'un partit carrincló i mediocre, un partit de taxidermistes.

A l'altra banda —o a la mateixa—, els opositors, els aspirants, despleguen dialèctiques més o menys embaucadores. "Volem veure la pota per sota la porta!", els hauríem de dir; o millor encara: els hauríem d'obligar a ensenyar-la. Però no: en realitat, el que compta és el candidat més guapo, el que porta la clenxa més ben feta, el fill ideal de totes les mares, el pare comprensiu de totes les filles, el marit familiar de totes les esposes o l'amant ben educat i el soci puntual de tots els homes de negocis. És veritat: el nivell cultural d'aquests valors és per vomitar-hi a sobre, però és exactament on som i a més ja ho sabíem; però això no priva que ens torni el mal d'estómac, que ens fa fer una altra ganyota, encara.

I entremig d'aquest percal, la vida quotidiana s'embranca en una veritable lluita que no importa a ningú més que a nosaltres per reclamar el que ens pertany: aquelles peles que ens deuen d'abans encara de l'estiu, una feina urgent que el pobre executiu de la institució de torn, atrafegat amunt i avall amb el Mercedes, no considera oportú de pagar. En aquest punt, la ganyota es torna crispada.

Francesc Martínez Martínez, filòleg i col·laborador extern, número d'inscripció a l'oficina de l'atur D-0039363580-0.

la gràcia del got

per mireia gubianas

La gràcia del got és que pot ser mig ple o mig buit, que pot ser de tants colors com líquids hi posis i que ho pots veure tot blanc o negre o malva o roig.

És que et deixa els llavis humits com el vici que té; és que mentre en beus, en veus el cul i a través seu, el cul dels altres; i també és alçar-lo i xarrupar-ne fins l'última gota, i mentre esperes que arribi, veure-hi com aquells ulls llaminers et fiten amb ganes de xarrupar-te a tu.

És la seva ombra reflectida damunt les tovalles, és aclucar els ulls i jugar a fer formes amb les espurnes de llum que el travessen.

És que té ànima i te la beus per fer-te o desfer-te; és quan hi escups pensaments que et fan nosa i jugues a omplir-lo i a buidar-lo.

La gràcia del got és no omplir-ne només un i buidar-ne més de dos, és beure's la seva ànima, és quan m'emborratxa l'alcohol que en bec i llavors ell em veu got i jo a ell persona. La gràcia del got és veure-hi doble, i és millor beure entre dos, que llavors som quatre.

És que l'agafes amb una mà i et queda l'altra lliure per fer-ne el que vulguis. I també fa gràcia mantenir-ne el gest quan ja no el tens a la mà.

La gràcia del got és que hi pots posar els llavis i els llapis.

La major part dels grans coneixedors d'Identitat devien posar en l'art ben poc esment; uns devien de refusar-hi qualsevol contacte i altres es devien accontentar amb obres que un ull crític hagués considerat de segona fila, i fins i tot de desena. (Si una pintura [...] és de primera o de desena categoria deu ser un afer del tot intranscendent per a una persona la intel·ligència de la qual, transfigurada i transfiguradora, pot veure el Tot en cada "això".) M'imagino que l'art només és per a principiants o, en tot cas, per als qui van fins al final resoludament, per als qui han decidit d'accontentar-se amb l'"Ersatz" d'Identitat, amb símbols i no pas amb el que signifiquen, amb el menú elegantment presentat en lloc de la menja real.

Aldous Huxley, *Las puertas de la percepción. Cielo e infirno*, Edhasa, Barcelona, 1997

[KINZENA·POETIKA]

Vilafranca del Penedès · del 14 al 26 d'octubre de 2003
www.kpoetika.org

DIVENDRES 3 D'OCTUBRE

Festa d'inauguració de la kinzena poetika
Poemes dispersos amb Santi Borell + Oriol Xuri
Copilash -19h
(Carrer Misser Rufet, 8)

DMARTS 14 D'OCTUBRE

Poemes de l'acquimista i de les veus del ventríloc
Josep Palau i Fabre
Presentat per Toni Llovet
Museu de Vilafranca - 20h
(Plaça Jaume I, 1)

DIMECRES 15 D'OCTUBRE

exPERiència
Marta Pessarodona + Narcís Comadira
Restaurant Cal Ton - 20h
(Carrer del Casal, 8)

DIJOUS 16 D'OCTUBRE

Contra el olvido. Homenatge a Rafael Alberti
Maribel Martínez + Eva Saumell
Biblioteca Tomas i Bages - 20h
(Plaça de Ioli, 20)

Poemes amb guitarra

Roger Mas
Zé - 22h
(Carrer Escudellers, 14)

DIVENDRES 17 D'OCTUBRE

Els contoms del temps
Teresa Pascual + Ricard García
Casino Unió Comercial - 20h
(Rambla de St. Francesc, 25)

DISSABTE 18 D'OCTUBRE

Un plat pla ple de poesia està
Tantàgora Teatre amb Ada Cusidó + Jordi Palet
+ Mireia Ros
Biblioteca Tomas i Bages - 18h
(Plaça de Ioli, 20)

DUMENGE 19 D'OCTUBRE

Ramon Llull a pèl
Dolors Miquel
El Parquet de la Girada - 12h
(Carrer Lluís Companys, 50)

DL·LUNS 20 D'OCTUBRE

Els meus poetes - els meus poemes
Carme Riera i Enrique Badosa
Presentat per Àngels Dalmau
L'Odíssea - 20.30h
(Carrer de la Font, 26)

DMARTS 21 D'OCTUBRE

Tuareg: cants d'amor i de guerra
Teresa d'Arenys i Gemma Sangerman
+ actuació musical del grup Ver-Ber
Consell Comarcal de l'Alt Penedès - 20h
(Carrer Hemenegildo Cascar, 1-3)

DIMECRES 22 D'OCTUBRE

Jo amb mi i molts més altres poemes
Ricard Creus
Presentat per Àngels Rius
Galeria Sicart -20h
(Carrer de la Font, 44)

DIJOUS 23 D'OCTUBRE

Aquell qui no sap és un imbècil / aquell qui sap
i calla és un criminal
[Espectacle a partir de poemes de Bertolt Brecht]
Mercat de la cam -22.30h
(Vall del Castell, 17)

DIVENDRES 24 D'OCTUBRE

Contra l'estil
Pascal Comelade + Enric Casasses + Gerard
Meloux + Didier Banon
Teatre municipal Cal Bolet - 22.30h
(Carrer Duc de la Victòria, 3)
[Entrada: 5 euros]

DISSABTE 25 D'OCTUBRE

A dues veus
Victor Sunyol + Antoni Clapés
Via fora! - 20h
(Raval de la font)

DUMENGE 26 D'OCTUBRE

Sons bruts
Carles Rebassa
Destileria de les Bodegues Torres - 19.30h
(Carrer Dr. Janer, s/n)

DIJOUS 6 DE NOVEMBRE

Festa de cloenda de la kinzena poetika
Lugares comunes
Blas Ezequiel Fito González
Forat del Pany - 20 h
(Pati del Gall, 11)

Kiko Amat, *El día que me vaya no se lo diré a nadie*,
Barcelona, Anagrama, 2003

Tots recordem alguna cançó perfecta. Perfecta perquè la sensació que ens proporciona és immediata, única i definitiva. Perquè podem associar-la a un moment en què vam ser immensament feliços i, tant si aquesta felicitat encara dura com si es va acabar, la cançó ens torna a aquell estat, un cop i un altre, com si fos la clau d'un món que encara no s'ha perdut. Kiko Amat es defineix, a la contraportada d'*El día que me vaya no se lo diré a nadie*, com un buscador de cançons perfectes i, per la manera com escriu, ens ho hem de creure. Les frases curtes i afilades com un estilet, els adjectius semiinventats, els capítols brevíssims –no més de dues o tres pàgines– i la reiteració de les frases fan del text alguna cosa estranyament propera a una partitura musical. Si ens diguessin que la història que narra Kiko Amat és la d'un noi que coneix una noia, li regala una cinta, prenen unes copes junts i finalment se separen, podríem pensar que ens sona molt. Si hi insistissin, i ens diguessin que a la novel·la també hi trobarem la història d'una noia que se sent morta per dintre, està farta de viure per inèrcia, i opta per fugir lluny de la seva ciutat per tornar a sentir alguna emoció, ens semblaria que aquesta cançó ja l'hem sentida mil cops. Però és que aquí el que canvia, precisament, és la música. I per això volem tornar-la a escoltar, una vegada i una altra. I no ens cal ni un aparell de música. Només obrir el llibre i començar a llegir. [marina espasa](#)

[matt eliott: the mess we made](#)

Va ser una propina que pocs devien intuir. Una sala petita de concerts que s'ompliria per veure Bill Callahan i els seus Smog estava pràcticament buida quan Matt Elliott va trepitjar el primer pedal. Només tenia la referència del que havia fet abans, quan encapçalava un grup anomenat The Third Eye Foundation; aquella nit presentava el seu primer disc, que acabava de gravar tot sol. I així, sol, és com va sortir a l'escenari, amb una guitarra, un teclat i rodejat de pedals, l'home orquestra que no va aixecar el cap ni per mirar els pocs que érem, només per fer algun gest a l'amic que el va acompanyar en algunes cançons, amb un violoncel entre les cames.

El concert va començar sense gaire força però estàvem ben entretinguts observant la manera com s'organitzava per fer sonar tot el que tenia escampat davant seu. Ritmes repetitius i obstinats que s'anaven vestint de colors sempre foscos; l'home orquestra feia i desfeia, creant un ambient de tensió que anava regulant i que va arribar al punt més alt en l'última cançó, més de deu minuts de sorolls, ritmes trencats, veus estranyes que van fer mirar més d'un al seu voltant, buscant algun fantasma de pel·lícula de por.

En comprar-me el cd em va costar reconèixer allò que havia escoltat en directe. En el cd, l'home orquestra devia ser l'home davant l'ordinador, amb més joguets dels que vam veure aquell dia, que li havien permès molts més detalls, més matisos. Al disc, el piano hi té un paper central que no tenia en el concert. Amb el piano crea la melodia, que va creixent, a vegades com una possible banda sonora per a una pel·li muda del primer blanc i negre, i d'altres com una música litúrgica, de cerimònia en cap cas gaire festiva. La veu ajuda en aquest ambient que a vegades es fa angoixant: crida, es lamenta i plora, acompanya la melodia, que es repeteix una vegada i una altra.

Convindria escoltar-lo amb els auriculars posats. Però deixeu algun llum encès. [pau ricart](#)

12 twelve

Després d'editar el primer treball de 12twelve, Jaume Pantaleón (guitarra) va començar a rebre trucades de gent que li preguntava quins pedals i quins amplis utilitzava, com havia fet això i allò. I és que **Tears, complaints and spaces** (Boa 01) va ser el primer disc d'una escena fins llavors inexistent aquí: la postrock. Els membres de 12twelve –Jaume Pantaleón, Jose Roselló (bateria), Javier García (baix) i Jens Neumaier (teclats i saxo)– escolten grups com Tortoise, Mogwai, GYBE!, Slint, June of 44 o Shellac. Però el seu background ve de més enrere: del rock setantero, de l'spacerock, de la psicodèlia, del costa oest, del krautrock i del free jazz. La música que fan és la seva pròpia lectura de tot aquest bagatge. De fet, per Jaume Pantaleón “el postrock no és res més que pur revival: és krautrock, és psicodèlia jazz i és hardcore.” 12twelve són conscients que no inventen res. Però tampoc no és el que busquen. El que volen és intentar transmetre una sèrie de sensacions, d'emocions amb un format que defuig el típic estrofa-pont-tornada. I ells ho aconseguen perquè a la seva música –temes instrumentals a cavall del jazz i el rock amb tocs de música contemporània i experimental, una alta intensitat emocional i elevades dosis de fúria– també s'hi sent el batec del seu cor. En directe toquen com si cada vegada fos l'última. Desprenen energia i alhora capten la del públic.

El seu segon treball **Doppler** (Astro 02), el van compartir amb els bascos Ya te digo, una banda que no té res a veure amb 12twelve. Però, va ser precisament això, el que més els va agradar de l'experiència. Amb **Doppler** es van acostar al format de banda sonora. Si **Tears...** era un treball més explosiu, **Doppler**, és més contingut, més lineal, amb temes més lents. Mentre feien la gira de presentació de **Doppler**, 12twelve va gravar una versió jazzy amb saxo inclòs del tema de la pel·lícula eròtica **Emmanuelle** amb Suzette, la cantant de Les Très Bien Ensemble. També van preparar un repertori experimental per la seva actuació al LEM, que tenia parts amb saxo i que els va donar moltes idees per al seu següent disc **Speritismo** (Boa 03). Mentre componien els temes nous, escoltaven la banda sonora de **Dirty Harry**. Flipaven amb els ambients que Lalo Schifrin va crear. Enregistrat pel mític Steve Albini a Chicago, el que crida més l'atenció de **Speritismo** és l'accentuació dels trets més jazzy de la banda, com ara la bateria que guanya espai a costa de la distorsió de les guitarres, que sonen més netes, la inclusió del saxo i l'èmfasi que posa en els canvis. Hi ha sàmplers cortesia de dj2d2, un apunt de bossa nova (**sete mil vezes**) i elements ja presents al **Tears...** (l'spacerock de Musique Primitive). Amb aquest nou treball 12twelve demostren que en la seva proposta hi caben tota mena de sonoritats. Una varietat que els distingeix i els fa únics. **lídia noguerol**

wisniewski a figueres

És obra pura, sense punts de sutura, la que sura en el mar, tacat de joies de colors teixides amb embruix, que és "El Cafè", galeria improvisada d'un artista que agraeix la pell cremada, el caliu que ofereix la gàbia d'or que apressa per uns dies un ocell de foc que reviu d'entre les cendres de la nova llum que el veu renéixer i créixer com un fong. Petita finestra oberta a l'obra d'un gran mestre gravador, sirena que canta en silenci a un Ulisses sord. Somnis d'un poeta que s'arrenca la sageta i oprimeix fort, contra el seu cor, l'arma del crim. Luxe minoritari, moviment suspès. Daga que no es clava, però fereix l'observador amb llur perfecció.

Exposició d'Andrzej K. Wisniewski (gravador i litògraf d'origen polonès, establert a Agullana, Alt Empordà, des del 1999). **Fins al 30 d'octubre de 2003 al bar El Cafè, plaça Catalunya, carrer Rutlla, núm. 7 de Figueres.** *assumpta martínez*

**speed-city-gazing
manual d'ús**

És preferible fer-ho amb ciclomotor que amb bicicleta. En tot cas, no ho feu pedalejant sense frens. O feu-ho, prement les pastilles amb la sola de la sabata del peu dret quan hagueu de reduir la velocitat. Veureu que són un exercici perillós aquesta mena de contorsionismes. És divertit fer-ho per la vorera esquivant vianants: però és probable, o bé que us foteu una bleda o que l'àvia a qui intenteu driblar us foti una cleca amb el bolso.

Amb una moto, en canvi, podeu estalviar-vos maldecaps. No cal que sigui de propietat. Per exemple, teniu un amic? A vegades és més interessant que condueixi algú altre i senzillament mirar enlaire. De nit, tot és més fugisser: tot de llums que enlluernant, tot de línies vermelles i tot plegat. Amb la llum del dia es fa menys misteriós; és més complicat trobar la reacció anímica que es busca en l'activitat.

Depenent del resultat que vulgueu obtenir trieu un barri o un altre. Un barri de carrers estrets i desordenats provoca una tensió laberíntica i una mena de calma menys controlada que un barri de carrers amples i segmentats.

Fixeu-vos en les cases. Penseu en quanta gent fa què. Les llums de les finestres, els mobles dels pisos més baixos, el reflex del televisor són elements especialment positius. Als parcs i als carrers: la gent asseguda o passejant el gos, els motoristes com tu. Una figura a reivindicar en el joc: els taxis i els taxistes.

Si em permeteu un consell, algun cop ho heu de provar posant el **Ragged Glory** dels Crazy Horse al discman, un àlbum que sembla fet amb rodes, sobretot "White Line", "Over and over" i "Days that used to be".

Pels que no us sabeu divertir sense drogues, no hi ha cap contraindicació en això. Si l'activitat ja porta en si a una mena de revolució mental de tranquil·litat i claredat anímica, algunes drogues tendeixen a intensificar el fenomen. No hem investigat prou per ser una mica més concisos. És aconsellable, però, no fer-ho amb un estat d'ebrietat etílica.

L'**speed-city-gazing** està especialment indicat pels dies que no sabeu què fer, i tot el que intenteu us angunieja. Arribeu cansats de la presó laboral: no us quedeu tombats al sofà. Hi ha moltes maneres de perdre el temps, però unes són millors que d'altres. **marc masó**

fes-me córrer
provoca'm
p l a e r

www.eltactequete.com

ambtacte@eltactequete.com